

Software-lisenssisopimus

Englanniksi *software license agreement*.

Huom: tämä materiaali on tarkoitettu yleiseksi taustatiedoksi, ei sellaisenaan sopimusten tai liiketoiminnan perustaksi. Business Finland tai sen puolesta toimivat henkilöt eivät vastaa tämän materiaalin tai sen sisältämien tietojen mahdollisen käytön seurauksista.

Tietokoneohjelma saa oikeudellista suojaa tekijänoikeuden perusteella, mikäli ohjelma ylittää teoskynnyksen. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luoneelle fyysiselle henkilölle tai henkilöille. Tekijänoikeuden taloudelliset oikeudet voivat siirtyä lain perusteella työnantajalle tai ne voidaan siirtää sopimuksella toiselle, esim. yritykselle. Pelkkää tietokoneohjelmaa sellaisenaan ei voi patentoida.

Millainen käyttöoikeus?

Software-lisenssisopimuksessa tietokoneohjelman taloudellisten oikeuksien omistaja eli lisenssinantaja antaa toiselle eli lisenssinsaajalle oikeuksia kyseiseen tietokoneohjelmaan. Tavallisesti luovutettava oikeus on laadultaan käyttöoikeus. Lisenssinantaja jättää näin itselleen omistusoikeuden lisensoitavaan ohjelman kappaleeseen/kappaleisiin ja tekijänoikeuden taloudelliset oikeudet muilta osin.

Tietokoneohjelman oikeuksien haltija voi luovuttaa lisenssinsaajalle joko yksinoikeuden tai jaetun oikeuden tietokoneohjelman hyödyntämiseen. Mikäli sovitaan yksinoikeudesta, on syytä sopia siitä, jääkö oikeudenluovuttajalle oikeus hyödyntää tietokoneohjelmaa myös itse.

Tietokoneohjelman käyttöoikeus voi tarkoittaa useita eri asioita. Käyttötarpeesta riippuen kyseessä voi olla esimerkiksi oikeus ohjelman loppukäyttöön, kuten vaikka tekstinkäsittelyohjelman käyttöön tekstien kirjoittamisessa. Toisessa ääripäässä on esimerkiksi oikeus ohjelman käyttöön käyttöoikeudensaajan itsensä valmistamien ohjelmien tai muiden tuotteiden yhteydessä tai osana. Tällöin ollaan jo lähellä OEM (original equipment manufacturer) -sopimusta.

Mikäli lisensoitua ohjelmaa on tarkoitus käyttää osana lisenssinsaajan tuottamaa tuotetta tai sen valmistuksessa, on tämä syytä ottaa huomioon erikseen lisenssisopimuksessa.

Käyttöoikeuden laajuuden määrittely on tärkeää

Software-lisenssisopimuksissa luovutettavien oikeuksien laadun ja laajuuden täsmällinen määrittäminen sopimuksessa on ensiarvoisen tärkeää. Erityisesti tämä koskee lisensoitavan ohjelman sallittuja ja kiellettyjä käyttötapoja. Lisenssinantaja voi luovuttaa lisenssinsaajalle joko yksinoikeuden tai jaetun oikeuden tietokoneohjelman hyödyntämiseen. Luovutettavien oikeuksien laajuus ja oikeuksista maksettavan korvauksen määrä on aiheellista suhteuttaa toisiinsa.

Software-lisenssisopimus voi koskea yhtä kappaletta, määriteltyä tai ennalta määräämätöntä kappalemäärää, käyttäjämäärää taikka toimipaikkaa. Lisenssisopimus voi koskea sekä standardityyppistä että lisenssinsaaajaa varten rakennettua tai räätälöityä ohjelmaa.

Lisensoidun ohjelman käyttöoikeus voidaan sopia määräaikaiseksi tai ikuiseksi. Sovittaessa ikuisesta käyttöoikeudesta on syytä kirjata, voivatko osapuolet siitä huolimatta irtisanoa tai purkaa sopimuksen ja millä ehdoin.

Muita oikeuksia ja velvollisuuksia

Tavallisesti käyttöoikeudesta maksetaan korvaus. Korvaus voi olla kertakorvaus, toistuva korvaus, osuus lisenssinsaaajan saamasta rahallisesta hyödystä eli rojaltilta tai näiden yhdistelmä. Joskus osa korvauksesta maksetaan etumaksuna.

Lisenssisopimuksessa voidaan sopia menettelyistä ja kustannuksista, mikäli jokin ulkopuolinen taho loukkaa tietokoneohjelman oikeuksia.

Lisenssinantaja saattaa kehittää ohjelmaa edelleen. Software-lisenssisopimuksessa voidaan antaa lisenssinsaaajalle optio ohjelmapäivityksiin joko ilman erillistä korvausta tai sovitun korvauksen mukaisesti.

Software-lisenssisopimuksessa voidaan lisenssinsaaajalle asettaa oikeus/velvollisuus merkitä lisensoituun ohjelmaan perustuvat tuotteet sovitulla tavalla, mukaan lukien lisenssinantajan mahdollinen tavaramerkki. Tavaramerkin käyttöoikeuteen liittyy mahdollisuus sopia lisenssinantajan mahdollisuudesta valvoa syntyvän tuotteen laatua. Näin lisenssinantaja voi pyrkiä välttämään merkkiensä arvon alenemisen huonolaatuisen tuotteen myötä.

Software-lisenssisopimuksessa voidaan asettaa lisenssinsaaajalle velvollisuus pitää kirjanpitoa lisensoituun ohjelmaan pohjautuvista tuotteista suoritettavista maksuista ja antaa tämä kirjanpito lisenssinantajan tarkastettavaksi. Näin lisenssinantajan on helpompi valvoa, että lisenssinsaaaja tilittää hänelle kaikki sovitut maksut.

Software-lisenssisopimusten yksi alalaji on ns. shrink wrap -sopimukset. Niillä tarkoitetaan lisenssisopimuksia, jotka on liitetty valmiiksi paketoitujen standardiohjelmien pakkaukseen tai käyttäjärekisteröintimateriaaliin. Tällaisten lisenssisopimusten sitovuus on juridisesti epävarma ja vaihtelee eri maiden välillä. Myös internetin välityksellä tehtäviin sopimuksiin saattaa liittyä eri maissa erilaisia juridisia ongelmia. Näitä yllämainittuja erityistilanteita ei käsitellä tässä yhteydessä laajemmalti. Kyseisiä sopimustyyppisiä ei myöskään ole otettu huomioon sopimusehtojen muistilistaa laadittaessa.

Oheinen muistilista sisältää luettelon asioista, joista sopimista on ainakin harkittava. Luonnollisesti kaikkiin software-lisenssisopimuksiin ei ole tarpeen sisällyttää kaikkia muistilistassa mainittuja asioita.

Software-lisenssisopimuksen muistilista

Huom: tämä materiaali on tarkoitettu yleiseksi taustatiedoksi, ei sellaisenaan sopimusten tai liiketoiminnan perustaksi. Business Finland tai sen puolesta toimivat henkilöt eivät vastaa tämän materiaalin tai sen sisältämien tietojen mahdollisen käytön seurauksista.

1. Sopimuksen tausta ja tarkoitus
2. Sopimuksen osapuolet
3. Sopimuksessa esiintyvien termien määritelmät
4. Lisenssin kohde
5. Lisenssin kohteeseen liittyvät aineettomat oikeudet ja niiden omistus
6. Lisenssin laji (yksinoikeus, muu; käyttäjien määrä)
7. Alilisenssi
8. Lisenssin kohteen sallittu käyttöaika ja käyttöalue
9. Lisenssin kohteen sallitut ja kielletyt käyttötavat (*reverse engineering* ym.)
10. Lisenssin kohteen toimitustapa ja asennus
11. Varmuuskopiot, muut kopiot
12. Ohjelmien, tietovälineiden, dokumentaation luovutus lisenssinsaajalta kolmannelle osapuolelle
13. Lisenssinsaajan ohjelmiin tekemät muutokset
14. Kiellettyjen käyttötapojen tekniset rajoitukset
15. Lisälisenssit
16. Päivitykset (ohjelmat, dokumentaatio)
17. Tietojen ja dokumentaation antaminen lisenssinsaajalle, koulutus, ylläpito ja käyttäjätuki sekä niistä mahdollisesti maksettava korvaus
18. Laadunvalvonta
19. Lisenssituotteen hinnoittelu
20. Lisenssin hyödyntämisen kirjanpitovelvollisuus, kirjanpidon tarkastusoikeus ja raportointi
21. Tavaramerkkikysymykset, lisenssituotteiden merkitseminen
22. Lisenssimaksut ja niiden maksutapa
23. Lisenssin kohteen hyödyntämistavan tarkastusoikeus ja raportointi
24. Vastuu lisenssin kohteen soveltuvuudesta ja virheettömyydestä, muut takuut
25. Vastuu kolmansien tahojen vaatimuksista
26. Salassapito
27. Mahdollinen viranomaisten hyväksyntä ja rekisteröinti
28. Sopimuksen osittainen pätemättömyys tai mitättömyys
29. Menettely, oikeudet ja velvollisuudet lisenssin voimassaoloajan päätyttyä
30. Escrow-talletus
31. Muutokset sopimukseen
32. Sopimuksen voimassaoloaika
33. Sopimuksen siirto
34. Sopimuksen purkaminen
35. Sopimussakko, vahingonkorvaus ja vastuunrajoitus
36. Ylivoimainen este
37. Sopimuksen mukaisten tiedonantojen antotapa
38. Sovellettavan lain valinta

39. Riitojen ratkaisu
40. Sopimuksen johdanto, otsikot, sopimuskappaleet ja liitteet sekä sopimuskieli
41. Sopimuksen ja liitteiden etusijajärjestys
42. Aiemmat sopimussuhteet